

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

65. Quando Pontifex dispensat, vt ante Novitiatus annum emittatur
professio, quomodo facienda sit renunciatio bonorum juxta Concilium
Trident. sess. 25. c. 16. de Regularibus? Idem dicendum est, si ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

bus peste infectis; hi enim paucissimi sunt atque idcirco licet ne dicam profus ex tali dispensatione enervata remanet in foro externo auctoritas iudicium, quod non accideret in absolute obventa vigore Bullae Cruciatæ, ut aperte patet, ergo, &c. Itaque ex omnibus superius dictis concludo posse probabiliter sustineri validitatem dispensationis huius irregularitatis; & ideo Domini Episcopi in foro externo possent, si velint non molestare dictum Sacerdotem, sed relinquere, ut celebret sicuti ab ipso usque adhuc factum est, & ita hanc sententiam approbarent, & manu propria firmarent, Pater Martinus Elparza Sancti Theologiae in Collegio Romano publicus Professor, Pater Torquatus de Cupis ex eadem Societate Episcoporum Examinator, Magister Ferreri Dominicanus Regens Studiorum Mineræ, & Pater Raphael Auerla Generalis Clericorum Minorum, omnes viri sapientissimi.

8. Verum his non obstantibus ego consuli præfato Sacerdoti; ut pro finali resolutione huius dubij præter factam Congregationem Concilij, ex qua si forsitan exire aliqua declaratio contraria iis quæ supra firmavit, ex nunc pro tunc, tanquam non scripta esse volo, & declarationi sacre Congregationis adhaere; semper enim ego Purpuratorum Patrum responsa humiliter veneratus sum.

AGITVR ETIAM DE

Dispensatione Cuiusdam Irregularitatis in causa Toletana.

Supplicare §. 1. Syppono illud esse homicidium voluntarium, quod in se, & formaliter est volitum, & directe; & ex proposito intentum, vel in causa ita propinqua, ut sit moraliter impossibile illam velle mortem, ita docet Ioannes Præpositus in 3. part. D. Thome quæst. 5. de Irregular. dub. 8. n. 55. Cornejo in 3. par. tom. 2. r. 5. de Irregular. q. 6. dub. 1. Lefsius in 3. part. c. 5. de Irregular. n. 21. Emanuel Sa verb. Homicidium n. 4. Calpeus in Cur. Theolog. tom. 2. r. 23. disp. 5. sect. 8. n. 53. Castro Palau tom. 6. disp. 6. punct. 1. §. 1. & alij penes ipsos.

2. Hoc factò fundamentos supposita veritate facti, assero homicidium de quo est difficultas non esse homicidium voluntarium, sed casuale. Probat. Nunquam habuit animum occidendi, quod aperte patet, nam in prima rixa, aliud non fecit, nisi pugnis inimicum cadere, in secunda vero rixa, iterum ab ipso pugnis altercatum est, sed cum Ioannes vellet sicam ab ipso auferre, Petrus tunc dixit, quod se retinet, licet postea ipsum in stomacho vulneravit. Unde apparet homicidium nunquam fuisse à Petro directe, & per se volitum, sed postea ex occasione, quod Ioannes voluit sicam ab ipso, illum vulneravit, fuit itaque ex noua causa, & rixa repentine orta tale homicidium perpetratum, ergo non voluntarium, sed casuale dicendum erit; Et ideo à testibus in Iudicio interrogatis tale homicidium casuale examinatum fuit.

3. Nec obstat dicere Petrum commississe homicidium dando operam rei illicitæ, ut patet ex verbis & pugnis præcedentibus. Respondeo talem causam non fuisse proximam, & per se tendentem ad mortem, & ut talem cognitam, & præuisam, sed fuisse quidem illicitam, & ideo incurrit quidam irregularitatem homicidij casualis, non autem voluntarij. Adde quod ex Valquez docet Turrianus de Censur. lib. 9. disp. 63. dub. 1. Homicidium voluntarium in causa.

Tom. 111.

4. Nec obstat secundo asserere, quod committere quis potest ex subita ira, & rixa inopinata homicidium voluntarium, libere, & indirecte mortem alterius intendendo; ergo homicidium Petri voluntarium, & non casuale dicendum erit, nam eius voluntas directe occidendi, potuit stare cum rixa inopinata orta cum Ioanne propter sicam. Et ita docet Andreas Mendo in Bullam Cruciatæ disp. 37. c. 6. n. 67. & qui instat multorum est Magister Ioannes de S. Thom. in 2. 2. D. Thom. q. 64. disp. 19. art. 1. & alij.

5. Respondeo hanc sententiam esse quidem satis probabilem, sed contrariam, pace sapientissimi viri Ioannis de Sancto Thoma, ubi supra, non improbabilem, ut ipse putat, sed probabilem, & tutam esse existimo. Et ut talem illam admisi in meis Resolutionibus Moralibus part. 2. tract. 15. resol. 19. cum Perez, Henriquez, Rodriguez Salzedo, Auila, & Coñinch, viris doctissimis; quibus nunc addo Gasparum Hurtadum de Irregular. disp. 2. diff. 20. num. 66. & me citato Antonellum de Regim. Eccles. lib. 2. cap. 8. num. 13. & me citato Marchinum de Sacram. Ordin. tract. 1. disp. 9. diff. 3. n. 10. & me citato Machadum tom. 1. lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 7. n. 2. ubi sic asserit. *Graves Authores defendunt, que et homicidio voluntario de que et Obispo no pueda dispensar en su irregularidad, no basta, que sea como quier a voluntario, si no que se aya intendido de caso pensado, y animo deliberado de cometerle, por que se a caso se trouasse la rixa por hauele dicho a alguno algunas palabras asfrenosaf; o por qualquiera otra razon, que fuesse casualmente, y no de caso pensado, auynno el inuelle intencion, y voluntad de matar, y se siguisse le efecto, no seria homicidio voluntario, si no casual, fundandose en las mismas palabras del Concilio, que en una parte dizen; Per inultrias, & per insidias, idest, non ex proposito, sed casu. Huc usque Machadas, & præter Doctores citatos hanc sententiam docet nouissime Ioannes de Soria in Epilogo summorum part. 2. r. 1. sect. 2. disp. 5. §. circa homicidium. Vide etiam Gibalinum de Irregular. c. 5. q. 1. notat. 1. num. 4. in fine. Dicendum est itaque ex omnibus superius, Petrum non incurrisse irregularitatem homicidij voluntarij, sed casualis, quia mortem Ioannis nunquam iussit ab ipso directe, & per se intentam, patet ex dictis, & licet postea illum vulneravit ex quo vulnere mors sequuta est, tamen illa rixa repentine orta fuit, & dato quod libere, & voluntarie tunc illum vulnerasset, tamen illud homicidium non fuit perpetratum ex consilio, aut matura deliberatione, sed ex subiecta ira volitio. Ergo casuale, & dispensabile dicendum erit, stantibus illis verbis Concilij sess. 4. cap. 7. de Reform. cum eorum, qui per insidias, aut per inultriam occiderit proximum de altari euelli debeat. Item ex illis: si vero homicidium non ex proposito, sed casu, &c. Videtur itaque si placuerit Sanctiss. Domino Nostro posse aperire Thesauros benignitatis suæ, & super hanc operantis irregularitatem misericorditer ex superius allatis dispensare, maxime cum homicidium fuerit multis abhinc annis perpetratum, & pax cum parte aduersa inita sit, ita sentio saluo aliorum meliori iudicio.*

Quæ nunc est infra in tr. 3. Res. 48. &c.

RESOL. LXV.

Quando Pontifex dispensat, ut ante Nonatiarum annum emittatur professio, quomodo faciendâ sit renuntiatio honorum iuxta Concilium Tridentinum sess. 25. c. 16. de Regularibus.

Idem dicendum est, si minor sit sexdecim annis, atque ita abbreviaretur tempus professionis, si iure præscriptum. Ex part. 8. r. 3. Res. 23.

T §. 1. Ad

PLANE
omnia
O. III. IV. V
EL III

§. 1. **A**D hunc casum ita respondet Sanchez in *summa tom. 2. lib. 7. c. 5. num. 83.* quod si de contra ex dispensatione Pontificia Novitius nono mense professurus esset, vel minor sexdecim annis, atque ita abbreuiaretur tempus Professionis iure practicum, posset aliquis censere, sufficere bimestri ante id professionis tempus renunciationem hanc fieri, quia dispensatio, quantumvis stricti iuris sit, extenditur ad connexa, ut probauit *lib. 8. de Matrim. disp. 1. n. 19.* Cum ergo ex hoc decreto connexum sit professioni, ut renuntiatio fiat bimestri ante illam, dispensatio, ut fiat professio ante legitimum tempus, extenditur quoque ad hanc renunciationem bimestri proximo faciendam. Præterea, quia si non posset renuntiatio fieri, nisi seruata forma huius decreti, Novitius ille nullo tempore posset bonis renuntiare, quia iam decimo mense erit professus. Sed verius credo non posse renuntiare bimestri illo ante professionem sed renunciationem debere fieri proximè professioni, ut eodem die, vel præcedenti. Ducor, quod dispensatio non extenditur ad accessoria separabilia, sed ad necessarium inseparabiliter connexa, ut diximus *eadem disp. 1. n. 19. & 20.* At non est inseparabiliter connexum, ut renuntiatio fiat integro bimestri ante professionem: Tridentinum enim id spatium concedens egit de professione completis legitima ætate, & anno nouitiatus faciendæ; ergo ea dispensatio non extenditur ad totum id tempus. Sed quia professioni est annexa facultas disponendi antea de bonis, utpote quod post professionem fieri nequit, dicendum est, dispensationem illam extendi, ut renuntiatio fiat ante professionem, etsi non seruato omnino tempore designato per Tridentinum, quia seruari nequit; erit tamen seruandum in quantum fieri potest, facta renunciatione proximè professioni; credendum enim est Pontificem quàm minimum fieri potest voluisse derogare Tridentino, sic enim seruabitur in quantum fieri potest, matura deliberatione ante renunciationem in decreto petita. Hucusque Sanchez.

2. Sed contrariam sententiam tenet Merolla *tom. 2. disp. 4. cap. 6. numer. 30.* Quia Decretum Tridentinum *sess. 25. de Regular. cap. 15.* vbi statuitur, non posse Novitium profiteri ante completum annum nouitiatus, est exorbitans, & correctorium iuris antiqui, quo spectato, potuisset antea fieri professio, consentiente Prælato Religionis, & per consequens, dispensatio concessa à Pontifice, ut possit quis emittere professionem ante finitum tempus nouitiatus, censenda est fauorabilis; quia reducit ad ius antiquum, quod est fauorabile. At verò dispensatio fauorabilis extenditur etiam ad accessoria, seu connexa separabilia: ergo si Novitius professurus est in nono mense nouitiatus ex dispensatione Pontificis, poterit renunciationem bonorum facere toto bimestri ante id professionis tempus. Et hoc multò magis procedit, si ea dispensatio esset concessa cum clausula, *Motu proprio*; quia hæc fauorabilis est secundum omnes, & ita extenditur etiam ad accessoria separabilia.

3. *Secundò* nam aliis gratia, quam facit Pontifex Novitio, dispensando cum eo, ut possit emittere professionem ante tempus ordinariū, retorqueretur in eius odium, contra regulam iur. in 6. Quod ob gratiam alicuius conceditur, non est in eius dispensandum retorquendum. Paret, hoc quia ardeat illum ad faciendam renunciationem bonorum ipsomet die professionis, vel paulò antè, & ita priuaret Novitium libertate, quam alias haberet, faciendi illam, toto bimestri ante professionem. Et confirmatur, nam, quod Concilium concesserit totum id bimestre Novitio ad disponendum de bonis, fuit

in gratiam ipsius, cui non præsumitur Pontifex vellet derogare, concedendo eam dispensationem. Et huic opinioni Merolla ego adhareo.

RESOL. LXVI.

An Pontifex possit dispensare in voto solemnium paupertatis, & obedientiæ.
Et quid de Religioso facto Episcopo? Ex part. 8. tit. 3. Res. 100.

§. 1. **N**Egatiuè respondet D. Thomas in 2. 2. *quæst. 88. art. 2. 1.* vnde Syluius *ibidem*, in *fine*, sic asserit. Quod verò attinet ad solemnia vota paupertatis, & obedientiæ Religiosorum; similiter existimamus illa esse indispensabilia. Nam de voto quidem paupertatis pari modo loquitur Innocentius III. sicut de voto castitatis; de voto autem obedientiæ idem est iudicium, ut proinde fieri nequeat; quod Monachus solemniter professus verum habeat rerum temporalium dominium, seu proprietatem sique in vniversum absolutus ab obligatione obediendi superiori, si aliquid habeat. Quare cum illis Religiosis, qui sunt Episcopi, non dispensatur, ut possideant aliquid proprium, sed bonorum communium dispensatio, seu administratio illis conceditur. Neque etiam dispensatur super voto obedientiæ, quia obedientia respicit statum prælationis in eo, cui oportet obedire: & idè quod ille qui sub Prælato esse desistit, non teneatur alicui obedire, non est ex hoc quod obligatio voti deficiat, ex parte videntis, sed quia subtrahitur prælatio ex parte eius, cui tenebatur obedire.

2. Sed contrariam sententiam tenet Lessius *lib. 2. c. 40. dub. 14. n. 112.* Azorius *tom. 1. lib. 12. cap. 7. q. 2.* Imò Sotus *lib. 10. de iust. q. 5. art. 7.* ratus, paupertatis votum non esse tam intrinsecum Religioni, ut castitatis, putat, re ipsa cum Episcopis Monachis dispensatum esse in voto paupertatis; imò etiam multoties dispensari, quoties sunt Episcopi, quos putat portionis sibi debite vere dominos esse, &c. Et facit *cap. statuum*, 10. q. 1. vbi dicitur, Statuum est, ut Monachus, quem electio Canonica à iugore regulæ, & professionis Monachalis absolutus, & sacra ordinatio de Monacho Episcopum fecit, veluti legitimus hæres paternam sibi hereditatem postea iure vendicandi potestatem habeat. Et hanc opinionem Sotus ego satis probabilem olim existimaui cum aliis, & nunc etiam existimo.

3. Et idè hanc sententiam nouissimè tenet ex Societate I. E. S. V. Petrus VVadingus *tract. de contract. disp. 2. dub. 2. §. 2. n. 6.* vbi sic ait: Secunda classis Beneficiatorum sunt Episcopi, de quibus contouenti potest, an quando Monachus, aut alius Religiosus assumitur ad Episcopatum, liber sit à voto paupertatis, & dominium arquirat, possitque libere contractus intrare, sicut alij Episcopi non regulares.

4. Negant quamplurimi, quos citat, & sequitur Sanchez *lib. 6. de præcept. cap. 6. n. 8.* & Henriquez *lib. 10. c. 32. & 33.* & ex professo Suarez *tom. 4. de Religion. lib. 3. c. 17.* & sine dubio multò præres eam tenent, quàm contrariam.

5. Asserit habere dominium multis in locis; ex professo, autem id agit *lib. 10. de iust. cap. vltimo*, conaturque ostendete D. Thomam in eadem fuisse sententia Angles 2. *part. quæst. de voto, art. 2.* Mich Medina *lib. 5. de continen. Sacerdot. cap. 26.* Palacios *in 4. dist. 38. disp. 2.* Valquez 1. 2. *disp. 65. cap. 8.* & *in opus. de redit. cap. 3. dub. 7.* Basilius Pontius *lib. 7. de matrimon. cap. 13. num. 9.* & Sanchez *supra*, 24.